

Araştırma Makalesi/Research Article

Sağlık Personelinin Kendi Kendine Vulva Muayenesi İle İlgili Bilgi, Tutum ve Davranışları

Mükerrem BAŞLI¹, Sevgi ÖZSOY², Tuğba DÜNDAR², Belma TOPTAŞ ACAR², Hilmiye AKSU²,
Emine GERÇEK ÖTER²

The Knowledge, Attitudes and Behaviours of Health Personnel about Vulvar Self-Examination

ÖZ

Giriş ve Amaç: Vulvada görülen hastalıklar için spesifik bir tarama yöntemi olmadığından, basit bir muayene tekniği olan “*Kendi Kendine Vulva Muayenesi*”(KKVM) önerilmektedir. Bu muayenenin kadınlara öğretilmesi sağlık personelinin görevlerindedir. Bu çalışmada, sağlık personelinin KKVM ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma tanımlayıcı tiptedir. Araştırma Aydın ilinde yer alan iki hastanede kadın sağlığı alanında çalışan 72 sağlık personeli ile Ocak-Haziran 2019 tarihleri arasında yürütülmüştür. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından literatüre göre hazırlanan soru formu ile toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır.

Bulgular: Tüm katılımcılar vulvar hastalıkların gözlenerek saptanabileceğini belirtmiştir. En sık olarak renk değişikliğinin (%38,8) gözlem yoluyla tespit edilebileceği, en çok hijyene dikkat edilerek (%48,6) korunma sağlanabileceği belirtilmiştir. Araştırmaya katılanların çoğu (%79,2) KKVM’yi duymuştur. KKVM’nin 20 yaşından itibaren ve ayda bir yapılması gerektiğini belirten katılımcıların oranı sırasıyla %29,2 ve %38,9’dır. Sağlık personelinin çoğunun (%55,6) hizmet verdikleri kadınlara KKVM’yi önermediği tespit edilmiştir. Araştırmadaki kadın sağlık personelinin çoğunluğu (%62,3) KKVM yaptığını ifade etmiştir.

Sonuç ve Öneriler: Verilere göre, sağlık personelinin KKVM hakkındaki bilgileri, KKVM yapma davranışları ve kadınlara bu muayeneyi önerme durumları istenen düzeyde değildir. Kadınların sağlığını korumak ve hastalık belirtilerini erken tanılamalarını sağlamak için, sağlık çalışanlarının mezuniyet öncesi ve sonrası KKVM ile ilgili farkındalığının ve bilgisinin artırılması sağlanmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bilgi, davranış, kendi kendine muayene, sağlık personeli, vulva

ABSTRACT

Introduction and Aim: A simple examination technique called “*Vulvar Self-Examination*” is recommended since there is no specific screening method for vulvar diseases. Teaching this examination to women is duty of health personnel. In this study, it is aimed to determine knowledge, attitudes and behaviors of health personnel about this examination.

Methods: This study is descriptive. The research was carried out between January- June 2019 with 72 healthcare professionals working in women's health field in two hospitals, Aydın. The data was collected by the researchers with a questionnaire prepared according to literature. Descriptive statistics were used for the evaluation.

Results: All participants stated that vulvar diseases could be detected by observation. It was stated that colour change (38.8%) could be detected by observation, and protection could be provided by paying attention to hygiene (48.6%) most commonly. Most of the respondents (79.2%) heard of vulvar self-examination. The proportion of participants who stated that vulvar examination should be done once a month and from the age 20 is 29.2% and 38.9% respectively. It was determined that most health personnel (55.6%) did not recommend the examination to women they served. The majority (62.3%) of the female health personnel stated that they performed vulvar self-examination.

Conclusion: Knowledge of health personnel about vulvar examination, their behavior of performing it, and their recommendation of this examination to women are not at the desired level. So as to protect women's health and enable them to diagnose disease symptoms early, the awareness and knowledge of health professionals about the vulvar examination should be increased before and after graduation.

Key Words: Behaviour, health personnel, knowledge, self-examination, vulva

¹ Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı

²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Aydın, Türkiye

Sorumlu Yazar: Mükerrem BAŞLI (Doktora Öğrencisi) e-mail: fbmukerrem@gmail.com ORCID ID 0000-0002-5490-916X

Sevgi ÖZSOY, Prof. Dr. sevgi.ozsoy09@gmail.com ORCID ID 0000-0002-8851-8140

Tuğba DÜNDAR, Arş. Gör. e-mail: tugbadndr@gmail.com ORCID ID 0000-0002-6693-0820

Belma TOPTAŞ ACAR (Arş. Gör.) e-mail: belma_toptas1@hotmail.com ORCID ID 0000-0003-2018-9392

Hilmiye AKSU, Prof. Dr. e-mail: hilmiyeaksu@yahoo.com ORCID ID 0000-0001-6975-3172

Emine GERÇEK ÖTER, Doç. Dr. e-mail: emine.gercek@gmail.com ORCID ID 0000-0002-0310-5479

Geliş Tarihi: 15.06.2022, **Kabul Tarihi:** 20.07.2022

Atıf/Citation: Başlı, M., Özsoy, S., DüNDAR, T., Toptaş Acar, B., Aksu, H. Ve Gerçek Öter, E. (2022). Sağlık personelinin kendi kendine vulva muayenesi ile ilgili bilgi, tutum ve davranışları. Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi, 8 (2) , 63-71.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: The vulva is a body part that is difficult to observe, often covered, and prone to infections as it is one of the body's warmest and the most humid areas. In the vulva, many different diseases such as those caused by herpes simplex virus (HSV) and human papilloma virus (HPV), skin diseases, infectious diseases, hemorrhoids, varicose veins, benign and malignant formations (vulva cancer) can be seen. A simple examination technique called "**Vulvar Self Examination**" is recommended since there is no specific screening method for vulvar diseases. Teaching this examination to women is duty of all health personnel related to women's health. **Aim:** In this study, it is aimed to determine knowledge, attitudes and behaviors of health personnel about this examination. It is thought that awareness about vulvar self examination will increase among health care professionals and this research will contribute to the literature by pioneering new researches.

Methods: This research was conducted as a descriptive study. The research was carried out between January-June 2019 with 72 healthcare professionals working in women's health field in two hospitals, Aydin. The data was collected by the researchers with a questionnaire prepared according to the literature. Written and verbal information was given to the health personnel who agreed to participate in the study. It took approximately 5-10 minutes for the participants to fill out the questionnaire. Descriptive statistics were used for the evaluation.

Results: All health personnel in the study stated that vulvar diseases can be detected by observation. According to the answers given, it was concluded that colour change (38.8%) and swelling (34.7%) could be detected by observation most commonly. For the protection, it was stated that women should pay attention to hygiene (48.6%), regular gynecological examinations (48.6) and safe sexual intercourse (44.4%). Most of the respondents stated that they heard of vulvar self examination (79.2%). The proportion of participants who stated that vulvar examination should be done once a month and after the age of 20 was 29.2% and 38.9%, respectively. According to the data, 20.8% of the health personnel in the study were considered to have sufficient knowledge about vulvar self examination. Among all health personnel participating in the research, 55.6% of them stated that vulvar examination was not among their routine recommendations to the women they serve. It was determined that the majority (62.3%) of the female health personnel in the study performed the examination. More than half of the participants (54.5%) who performed it stated that they repeated the

examination once a month. **Conclusion:** It was determined that the knowledge of health care personnel about vulvar self examination is not sufficient enough. Their attitudes towards recommending vulvar examination to women who applied for health care were not at the desired level. This means; most of them did not recommend this examination. On the other hand, when the behavior of female health personnel regarding performing vulvar self examination was examined, it was determined that although all of them were over 20 years old, vulvar examination was not performed at the expected rate, and only half of those who did the examination repeated it once a month as recommended. According to these results, the knowledge of health personnel about vulvar self examination, their performing of examination and their recommendation of this examination to women are not good enough. **Recommendations:** This topic should be included in the education curricula in universities more detailed, in-service trainings should be planned for the health personnel and these trainings should be repeated. Since the research on the subject is very limited, it will be useful to conduct new studies with larger samples in different populations and to plan new studies.

GİRİŞ

Vulva, gözlenmesi zor olan, sıklıkla kapalı, vücudun en sıcak ve nemli ortamlarından biri olduğu için enfeksiyonlara yatkın bir bölgedir. Ter, idrar, kan, mukus gibi çeşitli vücut atıkları deri kıvrımları arasında birikebilmekte, böylece vulvada mikroorganizmaların yerleşip çoğalması için elverişli bir ortam oluşmaktadır (Demirtaş, 2006). Vulvada, herpes simpleks virüsü (HSV) ve human papilloma virüsü (HPV)'nün yol açtığı hastalıklar, deri hastalıkları, vulvitis ve bartolinitis gibi enfeksiyon hastalıkları, hemoroidler, varisler, benign ve malign oluşumlar (vulva kanseri) vb. pek çok hastalık görülebilmektedir (Simpson & Nuns, 2017; Cymerman et al, 2017; Van der Meijden et al, 2017; Kavak, 2019). Global Cancer Observatory (GLOBOCAN) 2020 verilerine göre dünyada vulva kanseri insidansı yüz binde 0.85, mortalitesi ise 0.30 olarak belirlenmiştir (GLOBOCAN, 2020). Türkiye'de ise vulva kanseri yüz bin kadında 0.5 olarak görülmektedir (Türkiye Kanser İstatistikleri, 2017). Vulva kanseri, uzun süren ön evrelerden geçmektedir ve belirtilerin ortaya çıkmasıyla tanılama arasındaki süre uzundur. Bu durum, tedavinin zorlaşmasına ve mortalitenin artmasına neden olabilmektedir (Beydağ, 2010). Vulva kanseri sıklıkla yaşlılarda görülmesine karşın, gençlerde görülme sıklığının arttığı bildirilmektedir. Bu artışa, HPV'ye maruziyetin artmasının neden olduğu düşünülmektedir (Zongo et al, 2016; Butt & Botha, 2017). Vulva kanseri ya da

vulvadaki diğer sorunların tedavisine ne kadar erken başlanırsa, semptomlara maruz kalma olasılığı o kadar azalır. Bu nedenle belirtilerin erken tespiti tedavi başarısını arttırmaktadır. Burada önemli olan **“erken teşhistir”** (Abalı & Hotun Şahin, 2010; Center for Vulvar Diseases, 2017; Vulval Pain Society 2022).

Vulvada ortaya çıkan hastalıkların ve vulvar kanserin önlenmesinde birincil koruma HPV aşısıdır. İkincil korumada ise, vulva kanseri için spesifik bir tarama yöntemi olmadığından, basit bir muayene tekniği olan **“Kendi Kendine Vulva Muayenesi”(KKVM)** erken teşhis için önerilmektedir. Üçüncül koruma ise tespit edilen premalign oluşumların yönetimini içermektedir (Olawaiye et al, 2021). Bu nedenle, kadınlar vulva bölgesini düzenli olarak muayene etmelidir. Cinsel olarak aktif olan kadınlar ve 20 yaşın üzerindeki tüm kadınların, ayda bir KKVM yapması gereklidir. Bunun dışında vulvada kaşıntı, ağrı, cinsel ilişki sırasında ağrı, vulvada yeni oluşumlar ya da deride kalınlaşma hissedildiğinde de KKVM yapılmalıdır (Vulval Pain Society 2022). Önemine rağmen, KKVM’yi duyan ve uygulayan kadın sayısı oldukça azdır (National Vulvodyna Association, 2016; Center for Vulvar Diseases, 2017). Kadınlara bu muayenenin anlatılması, öğretilmesi ve bilinç kazandırılması sağlık personelinin sorumluluğundadır. Özellikle klinikte/sahada bireylerle en sık iletişim halinde olan hemşireler ve ebeler eğiticilik/danışmanlık rolünü kullanarak kadınlara bu muayeneyi öğretmelidir (Taşkın, 2016). Literatürde KKVM’ye yönelik sınırlı sayıda çalışma bulunmaktadır. Bu durum, hem sağlık çalışanları hem de kadınlar tarafından konunun ihmal edildiğini göstermektedir. Bu çalışmada sağlık personelinin KKVM ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Böylece, sağlık profesyonelleri arasında KKVM’ye yönelik farkındalığın artacağı ve yeni araştırmalara öncül olunarak literatüre katkı sağlanacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi ve Araştırma Soruları

Bu çalışma, tanımlayıcı bir araştırma olarak tasarlandı. Çalışma kapsamında iki araştırma sorusuna yanıt arandı:

- 1) Sağlık personelinin KKVM ile ilgili bilgi durumları nasıldır?
- 2) Sağlık personelinin KKVM ile ilgili tutum ve davranışları nasıldır?

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma, Aydın ilinde yürütüldü. Araştırmanın evrenini, bu ilde yer alan iki hastanenin kadın sağlığı ile ilgili birimlerinde çalışan toplam 101 sağlık personeli (56 ebe, 13 hemşire, 32 doktor)

oluşturdu. Araştırmada tam sayım örnekleme yöntemi kullanılarak evrenin tamamına ulaşılması hedeflendi. Araştırmanın örnekleminde çalışmaya dâhil olma kriterlerine uyan toplam 72 sağlık personeline (31 ebe, 11 hemşire ve 30 doktor) ulaşıldı. Çalışmaya alınma kriterleri; belirtilen iki hastanede ebe, hemşire ya da doktor olarak çalışıyor olmak ve hastanelerin kadın sağlığı ile ilgili birimlerinde görev yapıyor olmasıdır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan soru formu ile toplandı. Literatürde yeterli çalışma olmadığından, sorular kendi kendine meme muayenesine (KKMM) yönelik çalışmalardan uyarlandı (Lexhimi et al, 2014; Cinar Yucel et al, 2014; Mavi Aydoğdu & Bekar, 2016; Bulut & Bulut, 2017; Sapountzi-Krepia et al, 2017). Veri toplama formunda, sosyo-demografik özellikler (yaş, eğitim durumu, meslek, vb), KKVM ile ilgili bilgi, tutum ve davranışlara yönelik (KKVM önerme/yapma durumu, muayenenin önerilen uygulama yaşı ve sıklığı, vb) toplam 26 açık ve kapalı uçlu soru yer aldı.

Verilerin Toplanması

Araştırma, 14 Ocak-14 Haziran 2019 tarihleri arasında katılım şartlarına uyan ve çalışmaya katılmaya gönüllü olan ebe, hemşire ve doktorlar ile yürütüldü. Hastane yönetimlerinden izinli ve raporlu olmayan personelin listesi alındı. Tümüne ulaşabilmek için hastaneler, haftanın değişik gün ve saatlerinde ziyaret edilerek tüm çalışanlara ulaşılmaya çalışıldı. Çalışmaya katılmayı kabul eden sağlık personeline yazılı ve sözlü olarak bilgilendirme yapıldı. Soru formunun uygulanmasında kendini bildirim yöntemi kullanıldı. Katılımcıların soru formunu doldurması yaklaşık 5-10 dakika sürdü.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen veriler Statistical Package for the Social Sciences (SPSS) for Windows 25 paket programı kullanılarak analiz edildi. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler kullanıldı. Araştırma sorularından biri olan **“Sağlık personelinin KKVM ile ilgili bilgi durumları nasıldır?”** sorusuna yanıt aramak için, KKVM’yi duyduğunu ifade eden katılımcılar arasından KKVM’ye başlama yaşı ve muayeneyi yapma sıklığını doğru ifade eden katılımcılar, **“yeterli bilgiye sahip”** olarak kabul edildi. Sağlık personelinin KKVM ile ilgili tutumu, hizmet verdikleri kadınlara KKVM yapmayı önerme durumları ile değerlendirildi. Davranışların değerlendirilmesinde ise kadın sağlık personelinin KKVM yapma durumları göz önüne alındı.

Etik Boyut

Araştırma için, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 17.12.2018 tarihinde (Sayı: 50107718-050.99) ön onay ve 31.01.2022 tarihinde (Sayı: E-76261397-050.99-133569) son onay alındı. Verilerin toplanması için iki kurumdan da yazılı izin alındı. Araştırma kapsamına alınan katılımcılara araştırma hakkında detaylı bilgilendirme yapıldı, katılımcıların sözlü ve yazılı onamı (bilgilendirilmiş gönüllü olur) alındı. Araştırma, Helsinki Deklarasyonu Prensipleri çerçevesinde yürütüldü.

BULGULAR

Araştırmada yer alan sağlık personelinin özellikleri Tablo 1'de yer almaktadır. Buna göre çoğunluğu; kadın (%73,6), ebe (%43,1) ve evli (%79,2) olan sağlık personelinin yaş ortalaması 39,70 ($\pm 9,67$) olup, toplam çalışma süresinin 17,20 yıl ($\pm 10,32$) olduğu belirlendi. Sağlık personellerinin, geçmişte en uzun süreyle il merkezlerindeki hastanelerde görev yaptığı (%84,7) saptandı. Katılımcıların %79,2'si kronik bir hastalığı olmadığını, %97,2'si kanser öyküsü olmadığını ifade etti. Akrabaları arasında kanser teşhisi alanların oranının ise %40,3 olduğu ve akrabalarda en sık görülen kanser tipinin akciğer kanseri olduğu (%37,9) saptandı.

Araştırmadaki tüm sağlık personeli, vulvar hastalıkların gözlenerek saptanabileceğini belirtti. "Vulvada gözlenerek saptanabilecek belirti ve bulgular neler olabilir?" ve "Vulvar hastalıklardan korunmak için neler yapılması gerekir?" soruları açık uçlu soru olarak soruldu. Verilen cevaplara göre, en sık olarak renk değişikliği (%38,8) ve şişliğin (%34,7) gözlem yoluyla tespit edilebileceği sonucuna ulaşıldı. Korunma yolları için ise en çok hijyene dikkat edilmesi (%48,6), düzenli jinekolojik muayeneye gidilmesi (48,6) ve güvenli cinsellik (tek eşlilik, kondom, vb.) yaşanması (%44,4) gerektiği belirtildi (Tablo 2).

Tablo 1. Sağlık Personelinin Tanıtıcı Özellikleri (N=72)

Tanıtıcı Özellikler	Ortalama \pm SS (min-max)	
Yaş (yıl)		
Toplam Çalışma Süresi (yıl)	39,70 \pm 9,67	(20-66)
Bu Kurumda Çalışma Süresi (yıl)	17,20 \pm 10,32	(0,5-41)
	7,50 \pm 7,62	(0,3-29)
Sayı (n) Yüzde (%)		
Toplam Çalışma Süresi		
5 yıl ve altı	11	15,3
6-10 yıl	14	19,4
11-15 yıl	5	7,0
16 yıl ve üstü	42	58,3
Cinsiyet		
Kadın	53	73,6
Erkek	19	26,4
Medeni Durum		
Evli	57	79,2
Bekâr	15	20,8
Eğitim Durumu		
Lise	3	4,2
Üniversite	32	44,4
Lisansüstü eğitim*	37	51,4
Meslek		
Ebe	31	43,1
Hemşire	11	15,2
Doktor	30	41,7
En Uzun Süre Çalışılan Yer		
Köy	2	2,8
İlçe	9	12,5
İl	61	84,7
Kronik Hastalık Varlığı		
Var	15	20,8
Yok	57	79,2
Geçirilmiş Kanser Varlığı		
Var	2	2,8
Yok	70	97,2
Akrabalarda Kanser Varlığı		
Var	29	40,3
Yok	43	59,7
Akrabalardaki Kanser Adı (N=29)**		
Diğer Kanserler	17	58,6
Akciğer Kanseri	11	37,9
Kadın Kanseri	7	24,1

*Yüksek lisans eğitimine sahip 2 hemşire ve 5 ebe ile hekim olan 30 sağlık çalışanı bu grupta toplandı.

**Birden fazla cevap verildiğinden yüzdelere akrabalarında kanser varlığı bildiren katılımcı sayısına (N=29) göre hesaplandı. Kadın kanserleri, meme kanseri (6 kişi) ve serviks kanserinden (1 kişi) oluştu.

Araştırmaya katılanlarının çoğu KKVM'yi duyduğunu (%79,2) belirtirken, nereden duydukları sorulduğunda, en çok okul aracılığıyla (%49,1) duyduklarını ifade ettiler. KKVM'nin 20 yaşından itibaren ve ayda bir defa yapılması gerektiğini belirten katılımcıların oranı sırasıyla %29,2 ve %38,9'du (Tablo 2). Verilere göre, araştırmadaki sağlık personelinin %20,8'i KKVM hakkında yeterli bilgiye sahip olarak değerlendirildi. Katılımcıların dörtte birinden fazlası (%26,4) KKVM'nin kaç yaşından itibaren ve %12,5'i ne sıklıkta yapılması gerektiği konusunda bilgi sahibi olmadığını ifade etti.

Araştırmaya katılan tüm sağlık personelinin %55,6'sı hizmet verdiği kadınlara rutin önerileri arasında KKVM'nin yer almadığını ifade etti. Araştırmada yer alan kadın sağlık personelinin KKVM'ye ilişkin davranışları sorgulandığında ise, çoğunluğun (%62,3) KKVM yaptığı saptandı. KKVM yapan katılımcıların yarıdan fazlası (%54,5) muayeneyi ayda bir tekrarladığını belirtti. Muayeneyi yapanlar, sıklıkla vulvadaki sorunları fark etmede önemli olduğunu düşündüklerini belirtirken (%60,6) yapmayanların en sık belirttiği neden "yapmayı bilmiyorum/duymadım" (%60,0) oldu (Tablo 3). Kadın sağlık personellerinin muayeneye başlama yaşı ise 26±6 (min 14- max 42) olarak saptandı.

Tablo 2. Sağlık Personelinin KKVM'ye İlişkin Bilgi Durumları (N=72)

Bilgiye Yönelik Sorular	Sayı (n)	Yüzde (%)
Vulvadaki hastalıklar gözlenerek saptanabilir mi?		
Evet	72	100,0
Hayır	0	0,0
Vulvada gözlenerek saptanabilecek belirti ve bulgular nelerdir?*		
Renk Değişikliği	28	38,8
Şişlik	25	34,7
Yara/Lezyon	24	33,3
Kızarıklık	22	30,5
Kaşıntı	21	29,1
Akıntı	19	26,3
Kitle	16	22,2
Genital Siğil	16	22,2
Apse	10	13,8
Ülser	10	13,8
Görüntü/Şekil Değişikliği	9	12,5
Kanama	8	11,1
Ağrı	7	9,7
Yanma	5	6,9
Diğer Belirti ve Bulgular	20	27,7

Vulva hastalıklarından korunmak için neler yapılması gerekir?*		
Hijyene dikkat edilmeli		
Düzenli jinekolojik muayene yapılmalı	35	48,6
Güvenli cinsellik (tek eşlilik, kondom kullanımı, vb.) olması	35	48,6
Pap-smear testi yaptırılmalı	32	44,4
Vulva gözlenmeli/KKVM	19	26,4
33yapılmalı	17	23,6
Sigara içilmemeli	5	6,7
Semptom varlığında doktora gidilmeli	5	6,7
Sıkı giysiler giyilmemeli	4	5,5
Beslenmeye dikkat edilmeli	4	5,5
Diğer öneriler**	9	12,5
Kendi Kendine Vulva Muayenesini (KKVM) duyduunuz mu?		
Evet	57	79,2
Hayır	15	20,8
KKVM'yi hangi kaynaktan duyduunuz? (n=57)***		
Okul	28	49,1
Hizmet içi eğitimler	15	26,3
Kitap/Dergi	15	26,3
Arkadaş/Çalışma ortamı/Aile	8	14,1
İnternet	4	7,0
Önerilen KKVM yapmaya başlama yaşı/zamanı nedir?		
20+	21	29,2
30+	5	6,9
40+	6	8,3
50+	1	1,4
Menopoz sonrası	6	8,3
Ergenlikten itibaren	6	8,3
Doğurganlık çağında	2	2,8
Her yaşta	2	2,8
Cinsellik başladığında	4	5,6
Bilmiyorum	19	26,4
KKVM'nin ne sıklıkta yapılması önerilir?		
Ayda bir	28	38,9
İki ayda bir	2	2,8
Üç ayda bir	12	16,7
Yılda bir	7	9,7
Yılda iki	12	16,7
Her banyoda	2	2,8
Bilmiyorum	9	12,5
KKVM hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu****		
Yeterli bilgisi var	15	20,8
Yeterli bilgisi yok	57	79,2

* Birden fazla cevap verildi. Yüzdeler toplam N=72 üzerinden hesaplandı. Diğer belirti ve bulgular; erozyon, ödem, sertlik, fistül, lökoplaki, genital uçuk, varis, hassasiyet

** Birden fazla cevap verildi. Yüzdeler toplam N=72 üzerinden hesaplandı. Diğer öneriler; vulvaya kozmetik uygulanmaması, günlük ped kullanılmaması, HPV aşısı, düşük parite

*** Birden fazla cevap verildi. Yüzdeler KKVM'yi duyan katılımcı sayısına göre (n=57) hesaplandı.

**** KKVM'yi duyduğunu ifade eden katılımcılardan, KKVM'nin cinsel ilişki başladıktan ya da 20 yaşından sonra ve ayda bir kez yapılması gerektiğini belirtenler, yeterli bilgiye sahip olarak değerlendirildi.

Tablo 3. Kadın Sağlık Personelinin KKVM'ye İlişkin Davranışları (N=53)

KKVM'ye İlişkin Davranışları	Sayı (n)	Yüzde (%)
Kendi Kendine Vulva Muayenesi (KKVM) yapıyor musunuz?		
Evet	33	62,3
Hayır	20	37,7
KKVM yapmama nedeniniz nedir? (N=20)		
Yapmayı bilmiyorum/Duymadım.	12	60,0
Gerek duymuyorum.	4	20,0
Yapmaya ayıracak vaktim yok.	4	20,0
KKVM yapma nedeniniz nedir? (N=33)		
Vulvadaki sorunları fark etmede önemli olduğunu düşünüyorum.	20	60,6
Vulva kanserinin erken tanısı için gerekli olduğunu düşünüyorum.	5	15,2
Kendi vücudumu tanımama yardımcı olduğunu düşünüyorum.	2	6,1
Hepsi	6	18,2
Ne sıklıkla KKVM yapıyorsunuz? (N=33)		
Ayda bir	18	54,5
Aklıma geldikçe	6	18,2
Yılda bir	5	15,2
Üç ayda bir	2	6,1
Yılda iki	1	3,0
Her Banyoda	1	3,0

TARTIŞMA

Kadınlara düzenli olarak yapmaları önerilen ve saptadıkları herhangi bir değişiklik durumunda da klinik muayeneye gelmeleri istenen KKVM, oldukça önemli bir muayene tekniğidir (Taşkın, 2016). Sağlık personellerinin KKVM konusunda bilgilerinin yeterli düzeyde olması, bu konuda olumlu tutum ve davranış sergilemeleri kadınlara KKVM'ye yönelik danışmanlık sunulmasını arttırabilir. Bu durum, kadınların düzenli KKVM alışkanlığı kazanmasına katkı sağlayacaktır. Bu çalışmada, kadın sağlığı alanında çalışan sağlık personelinin KKVM'ye yönelik bilgi, tutum ve davranışları incelendi. Elde edilen bulgulara göre sağlık personelinin KKVM konusunda bilgi, tutum ve davranışlarının istendik düzeyde olmadığı görüldü.

Araştırma sonuçlarına göre, tüm sağlık çalışanları vulva hastalıklarının gözlenerek saptanabileceğini ifade etti ve bu yolla saptanabilecek çok sayıda belirtibulgu dile getirdi. Bu durum, sağlık çalışanlarının gözlem yoluyla vulva hastalıklarının ve vulvada oluşabilecek değişikliklerin saptanabileceğinin farkında olduklarını göstermektedir. Katılımcılar vulva hastalıklarından korunmada sıklıkla hijyene dikkat edilmesi, düzenli jinekolojik muayeneye gidilmesi ve güvenli cinselliğin önemli olduğunu belirtti. Ancak, KKVM'nin de önemli olduğunu ifade eden katılımcıların sayısı düşüktü. Bu bulgulara göre, sağlık personelinin vulvar hastalıklardan korunmada önemli noktaların farkında olduğu, ancak KKVM'ye yönelik

farkındalığının yeterli olmadığı söylenebilir. KKVM, Uluslararası Jinekoloji ve Obstetri Birliği (International Federation of Gynecology and Obstetrics-FIGO) tarafından, ikincil korumada ele alınan önemli bir muayene tekniğidir (Olawaiye et al, 2021). Bu nedenle, özellikle kadın sağlığı alanında çalışan sağlık personellerinin, KKVM ile ilgili farkındalığının ve bilgisinin yüksek olması önemlidir.

Araştırmada yer alan sağlık personelinin çoğu KKVM'yi duyduğunu dile getirdi. Ersin ve Uyar Hazar (2021) tarafından, aynı şehirde birinci basamak sağlık kurumlarında çalışan ebe ve hemşirelerle yürütülen bir tez çalışmasında, katılımcıların birçoğunun KKVM'yi duymadığı belirlenmiştir. Bu açıdan çalışmamızda yer alan sağlık çalışanlarının KKVM'yi duyduğunu belirtmesi şaşırtıcı ve sevindirici bir bulgudur. Çünkü bu konuda yapılmış az sayıdaki diğer çalışmalarda da, katılımcıların çoğunlukla KKVM'yi duymadığı belirlenmiştir. Bilal ve Yıldız (2012)'in, doğurganlık çağı ve menopozal dönemdeki kadınlarla, Preti et al (2021)'in, İtalyan kadınlarla yürüttüğü çalışmalarda katılımcıların çoğunun KKVM'yi duymadığı saptanmıştır. Sonuçlarımızın daha yüksek olmasının nedeni, kadınların jinekolojik muayene için daha çok hastaneyi tercih etmeleri, bu nedenle araştırma örneklemimizi oluşturan sağlık personelinin vulva hastalıkları ile daha çok karşılaşması olabilir.

Araştırmamızda, KKVM'yi duyduğunu bildiren katılımcılar, bilgiyi en çok okuldan edindiğini belirtti. Okul eğitimi bilgi edinmede önemli bir kaynaktır. Ancak katılımcıların bu bilgiyi kendileri ya da hizmet verdikleri kadınlar için aktif olarak kullanmamaları mezuniyet sonrası eğitimlerle bilgilerin güncellenmesi gerektirdiğini göstermektedir.

Araştırmamızda, KKVM'nin hangi yaştan itibaren ve ne sıklıkta yapılması gerektiğini doğru olarak ifade eden sağlık personeli oranı oldukça düşüktü. Choi & Park (2018) tarafından Kore'deki genç kadınlarla yürütülen bir çalışmada, katılımcıların çoğunun muayeneye başlama yaşını doğru bildiği belirlenmiştir. Buna göre, araştırmamızdaki sağlık personelinin KKVM ile ilgili bilgi durumu Kore'deki sağlık personeli olmayan kadınlardan daha düşük düzeydedir. Karaman & Yiğit (2020) tarafından yürütülen bir tez çalışmasında, kadınların tamamına yakınının KKVM yapılma sıklığını bilmediği, ancak verilen KKVM eğitimi sonrası bu bulgunun olumlu yönde değiştiği saptanmıştır. Çalışmamızda ulaşılan bulgular, kadın sağlığı alanında görev yapan sağlık personellerinin KKVM hakkında bilgilerinin beklenen düzeyde olmadığını göstermektedir. Ülkemiz ve dünyadaki verilere göre, vulva kanserinin düşük oranlarda olması (Türkiye Kanser İstatistikleri, 2017; GLOBOCAN, 2020), ilgili literatürün kısıtlı olması ve KKVM'nin yaygın uygulanan bir sağlığı koruma davranışı

olmaması bu sonuca yol açmış olabilir. Çünkü daha yaygın olan meme kanserinin erken teşhisinde kullanılan KKMM konusunda hem kadınların hem de sağlık personelinin bilgi ve farkındalığı çok daha iyidir.

Araştırmaya katılan kadın sağlık personellerinin çoğunun KKVM yaptığı saptandı. KKVM yapan katılımcılar sıklıkla bu muayenenin vulvadaki sorunları fark etmede önemli olduğunu düşünmekteydi. Bilal & Yıldız (2012) tarafından yürütülen çalışmada ise kadınların büyük çoğunluğunun KKVM yapmadığı saptanmıştır. Mavi Aydoğdu & Bekar (2016)'ın üniversite öğrencileri ile yaptığı çalışmada benzer olarak, kız öğrencilerin çoğunluğunun KKVM yapmadığı belirlenmiştir. Karaman & Yiğit (2020)'in tez çalışmasında kadınların tamamına yakını daha önce KKVM yapmadığını ifade ederken, KKVM eğitimi sonrası bu kadınların tamamının muayeneyi düzenli uyguladığı sonucuna ulaşılmıştır. Ersin ve Uyar Hazar (2021) tarafından yapılan tez çalışmasında ise, sağlık personeli olan katılımcıların birçoğunun KKVM uygulamadığı görülmüştür. Kadın sağlık personellerinin, hizmet verdikleri bireylere örnek teşkil etmeleri ve kendi sağlıklarını korumaları açısından KKVM yapıyor olmaları önem taşımaktadır. Bu nedenle, çalışmamızdaki kadın sağlık personelinin yarısından fazlasının KKVM yaptığını belirtmesi istenen sıklıkta olmasa da sevindirici bir bulgu olarak değerlendirildi.

Bu çalışmada, KKVM yapan sağlık personellerinin yarısından fazlasının muayeneyi ayda bir yaptığı, muayeneye başlama yaşının ise ortalama 26 olduğu belirlendi. Ancak, katılımcıların muayene tekniğinin ne derece doğru olduğuna yönelik veri elde edilmedi. Buna göre, sağlık personellerinin KKVM'nin ne sıklıkla/nasıl yapılacağına ilişkin bilgilerinde eksiklik olduğu çıkarımı yapılabilir. Muayeneden etkin faydalanabilmek ve diğer kadınlara doğru bilgi aktarımı yapabilmek için, sağlık personellerinin konu hakkında doğru ve güncel bilgilere sahip olması gereklidir.

Kadın sağlığı alanında çalışan sağlık personellerinin, kadınlara sağlığı koruyucu davranışları önermesi beklenen ve istenen bir durumdur. Ancak, bu çalışmadaki sağlık personelinin çoğu, kendilerine başvuran bireylere KKVM yapmayı önermediğini belirtti. Ersin ve Uyar Hazar (2021)'in tez çalışmasında, başvuran kadınlara KKVM'ye yönelik eğitim veren ebe ve hemşirelerin oranı oldukça düşüktür. Bu durum, sağlık personelinin KKVM konusunda tutumunun arzu edilen düzeyde olmadığını göstermektedir. KKVM'nin vulvar hastalıkların erken tanı-tedavisindeki önemine yönelik farkındalığın yeterli olmadığı ve muayene hakkında bilgi eksikliği olmasının bu sonuca yol açtığı söylenebilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Tanımlayıcı olarak yürütülen bu çalışmada elde edilen bulgular katılımcıların verdiği bilgilerin doğruluğu ile sınırlıdır. Küçük bir örneklem grubunda yürütülmesi nedeniyle sonuçlar tüm sağlık personellerine genellenemez. Ayrıca, konuyla ilgili literatürde çok kısıtlı sayıda çalışma bulunduğundan, tartışma bölümünde genel kadın popülasyonu ile yapılmış çalışmalardan da yararlanılmıştır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularımız, araştırma soruları kapsamında değerlendirildiğinde, sağlık personelinin vulva muayenesine yönelik bilgi eksikliği olduğu, sağlık hizmeti almak için başvuran kadınlara KKVM'yi önerme konusunda tutumlarının istendik düzeyde olmadığı, çoğunun bu muayeneyi önermediği saptandı. Ancak, çalışmada yer alan sağlık personelinin tümü vulva hastalıklarının varlığını tespit etmede, vulvanın gözlenmesinin önemli olduğunu belirtti. Çoğunun da KKVM'yi duyduğu belirlendi. Öte yandan, kadın sağlık personelinin KKVM yapma konusundaki davranışı incelendiğinde, tümü 20 yaş üzeri ve sağlık personeli olmasına karşın, vulva muayenesinin beklenen oranda yapılmadığı, muayeneyi yapanların da ancak yarısının önerildiği gibi ayda bir tekrarladığı belirlendi. Bu sonuçlara göre, sağlık personelinin KKVM hakkındaki bilgileri, muayene yapma davranışları ve kadınlara bu muayeneyi önerme durumları istenen düzeyde değildir.

Kendi kendine vulva muayenesi kolay uygulanabilen, invaziv olmayan ve ücretsiz bir muayenedir. Vulvar hastalıklardan korunma ve erken tanıda değerli bir teknik olduğundan, sağlık personellerinin bu konuda bilgi ve farkındalığının artırılması önemlidir. Öncelikle sağlık personelinin KKVM uygulama oranlarının yükseltilmesi sağlanmalıdır. Bunun için, okullardaki eğitim müfredatlarında konuya daha detaylı yer verilmeli, sağlık personeline konuyla ilgili hizmet içi eğitimler planlanmalı ve bu eğitimler tekrarlanmalıdır. Konuya yönelik yapılmış araştırma oldukça kısıtlı olduğundan farklı popülasyonlarda, daha geniş örnekleme sahip yeni çalışmalar yapılması, KKVM yapan kadınların muayeneyi nasıl yaptıklarına ilişkin yeni araştırmalar planlanması faydalı olacaktır. Ayrıca, sağlık profesyonelleri tarafından kadınlara KKVM yapmayı öğreten uygulamalar geliştirilmesi gibi inovatif girişimler yapılmalıdır.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee

Approval: Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan 17.12.2018 tarihinde (Sayı: 50107718-050.99) ön onay ve 31.01.2022 tarihinde (Sayı: E-76261397-050.99-133569) son onay alındı. Araştırma kapsamına alınan katılımcılara araştırma hakkında detaylı bilgilendirme yapıldı, katılımcıların sözlü ve yazılı onamı (bilgilendirilmiş gönüllü olur) alındı.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

YazarKatkısı/AuthorContributions:

Fikir/kavram: MB, SÖ, TD, BTA, HA, EGÖ;Tasarım: MB,SÖ,TD,BTA,HA,EGÖ; Veri toplama ve/veya Veri İşlem: MB, TD, BTA; Danışmanlık: SÖ,HA,EGÖ; Analiz ve/veya Yorum: MB, SÖ; Kanak tarama; MB, SÖ, TD, BTA, HA, EGÖ; Makalenin Yazımı: MB,SÖ; Eleştirel inceleme: MB,SÖ,TD,BTA,HA,EGÖ

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Yazarlar, aralarında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

- Abalı, S. & Hotun Şahin, N. (2010). Yaşlılıkta jinekolojik sorunlar ve hemşirelik girişimleri. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 7 (2), 10-19.
- Beydağ, K.D. (2010). Jinekolojik Onkoloji Hemşirelik Uygulamalarına İlişkin Akış Şemalarının Geliştirilmesi ve Alana Uyarlanması, Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. (Tez Danışmanı: Prof. Dr. Nuran Kömürcü)
- Bilal S. (2012). Doğurganlık ve Menopoz Dönemindeki Kadınların Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Meme ve Jinekolojik Kansellerden Korunma Davranışları İle İlişkisi, Yüksek Lisans Tezi. Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul. (Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Hatice Yıldız)

- Bulut, A. & Bulut, A. (2017). Knowledge, attitudes and behaviors of primary health care nurses and midwives in breast cancer early diagnosis applications. *Breast Cancer*, 13 (9), 163-169. Doi:<https://doi.org/10.2147/BCTT.S126124>
- Butt, J.L. & Botha, M.H. (2017). Vulvar cancer is not a disease of the elderly: treatment and outcome at a tertiary referral centre in South Africa. *S Afr Med J*, 107 (11), 1000-1004. Doi: <https://doi.org/10.7196/SAMJ.2017.v107i11.12497>
- Choi, J.S. & Park, M. (2018). Factors predicting young women's willingness to conduct vulvar self-examinations in Korea. *Health Care for Women International*, 40 (2), 1-12. Doi: <https://doi.org/10.1080/07399332.2018.1531003>
- Cinar Yucel, S., Orgun, F., Tokem, Y., Unsal Avdal, E. & Demir, M. (2014). Determining the factors that affect breast cancer and self breast examination beliefs of turkish nurses in academia. *Asian Pac J Cancer Prev*, 15 (3), 1275-1280. Doi: <https://doi.org/10.7314/apjcp.2014.15.3.1275>
- Cymerman, R.M., Hoffmann, R.K., Rouhani Schaffer, P. & Keltz Pomeranz, M. (2017). Vulvar infections: beyond sexually transmitted infections. *Int J Dermatol*, 56 (4), 361-369. Doi: <https://doi.org/10.1111/ijd.13464>
- Demirtaş, B. (2006). Hemşirelik öğrencilerinin vulva sağlığına ilişkin bilgilerinin saptanması. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 13 (1), 14-25. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/88587>
- Ersin, E. (2021). Ebe ve Hemşirelerin Kendi Kendine Vulva Muayenesi Hakkındaki Görüş ve Uygulamaları: Bir Durum Çalışması, Yüksek Lisans Tezi. Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın. (Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Hale Uyar Hazar)
- International Agency for Research on Cancer. (2020) Global Cancer Observatory (GLOBOCAN) Vulva Cancer Fact Sheet. <https://gco.iarc.fr/today/data/factsheets/cancers/21-Vulva-fact-sheet.pdf>
- Karaman, R. (2020). Vulva Kanseri ve Kendi Kendine Vulva Muayenesine Yönelik Planlı Eğitimin Kadınların Bilgi ve Tutumlarına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi. Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep. (Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Feride Yiğit)
- Kavak, A. (2019). Vulva Hastalıkları Atlası (1. Baskı). Bayçınar Tıbbi Yayıncılık, İstanbul.

- Lexhimi, R.G., Zaleha, M.I., Daud, W., Nurumal, M.S. & Syed Zulkifli, S.Z. (2014). Knowledge, attitude and practice of breast self- examination among nurses in tertiary hospitals in Malaysia. *Malaysian Journal of Public Health Medicine*, 14 (3), 54-62. <https://www.mjphm.org.my>
- Mavi Aydoğdu, S.G. & Bekar, M. (2016). Üniversite kız öğrencilerinin jinekolojik kanserlerden korunma ile ilgili bilgi ve davranışlarının belirlenmesi. *Türk Jinekolojik Onkoloji Dergisi*, 1,25-32. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/439595>
- National Vulvodyna Association. (2016). Vulvodyna: a self- help guide. Phyllis Mate, NVA President. <https://www.isswsh.org/images/PDF/NVA.Self-help.guide.pdf>
- Olawaiye, A.B., Cuello, M.A. & Rogers, L.J. (2021). FIGO Cancer Report, Cancer of the vulva: 2021 update. *Int J Gynaecol Obstet*, 155 (1), 7-18. Doi: <https://doi.org/10.1002/ijgo.13881>
- Sapountzi- Krepi, D., Rekleiti, M., Lavdaniti, M., Psychogiu, M., Chaliou, M., Xenofontos, M. & Savva M. (2017). Evaluating female nursing students' knowledge and attitudes regarding breast self-examination. *Health Care Women Int*, 38 (8), 786-795. Doi: <https://doi.org/10.1080/07399332.2017.1326921>
- Simpson, R. & Nunns, R. (2017). Skin diseases affecting vulva. *Obstetrics, Gynaecology and Reproductive Medicine*, 27 (3). Doi: <https://doi.org/10.1016/j.ogrm.2016.12.007>
- Taşkın, L. (2016). Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. Özyurt Matbaacılık, Ankara.
- T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Kanser Dairesi Başkanlığı (2017). Türkiye Kanser İstatistikleri. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-istatistikleri/yillar/2017-turkiye-kanser-i-istatistikleri.html>
- The University of Michigan, Center for Vulvar Diseases. (2017). Vulvar Conditions & Management: An Educational Booklet for Patients. Ann Arbor, Michigan, USA. <https://medicine.umich.edu/sites/default/files/content/downloads/Vulva%20patient%20hand%20out%20final%20update%20Jan%202017.pdf>
- Van der Meijden, W.I., Boffa, M.J., Ter Harmsel, W.A., Kirtsching, G., Lewis, F.M., Moyal-Barracco, M., Tiplica, G.S. & Sherrard, J. (2017). European guideline for the management of vulval conditions. *J Eur Acad Dermatol Venereol*, 31 (6), 925-941. Doi: <https://doi.org/10.1111/jdv.14096>
- Vulval Pain Society. (2022). Vulval self-examination. <https://vulvalpainsociety.org/about-vulval-pain/vulval-self-examination/>
- Preti, M., Selk, A., Stockdale, C., Bevilacqua, F., Vieira-Baptista, P., Borella, F., et al. (2021). Knowledge of vulvar anatomy and self-examination in a sample of Italian women. *J Low Genit Tract Dis*, 25 (2), 166-171. Doi: <https://doi.org/10.1097/LGT.0000000000000585>
- Zongo, N., Korsaga-Some, N., Banata Gang-Ny, A., Ouangre, E., Zida, M., Ouedraogo, A.S., & et al. (2016). Cancer of the vulva in Burkina Faso: a hospital-based case series. *Infect Agent Cancer*, 11:33. Doi: <https://doi.org/10.1186/s13027-016-0080-y>